

2018

NOTA

Woumen – Pollaertstraat (West-Vlaanderen)

ADEDE Archeologisch Rapport 313

Derweduwen Natascha

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 313

Pollaertstraat te Woumen (West-
Vlaanderen). Verslag van de
resultaten door middel van
proefsleuven.

DERWEDUWEN NATASCHA

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2018
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Simon Claeys & David Janssens
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba. ADEDE bvba is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

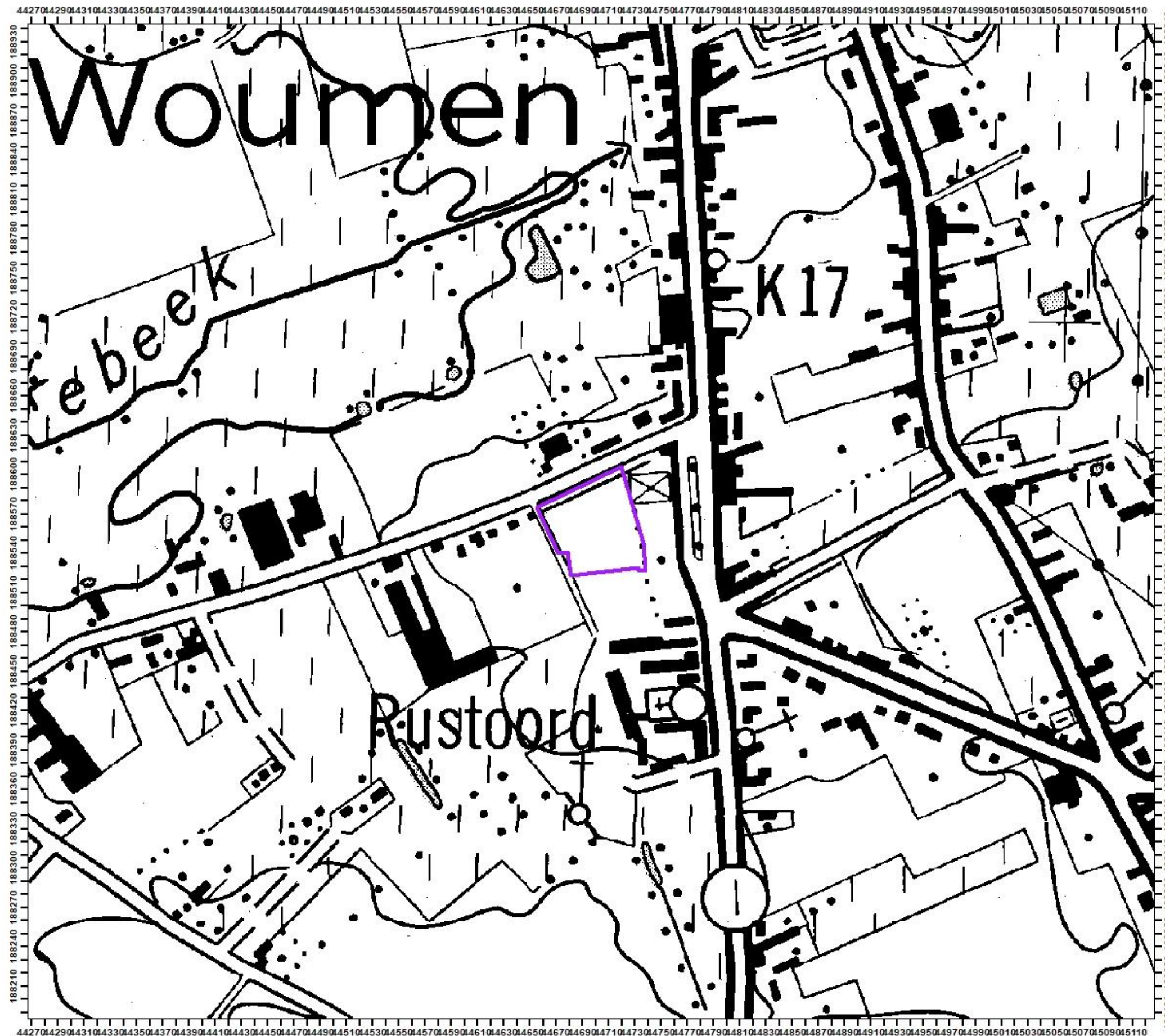
Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 5 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Aanleiding van het onderzoek.....	- 9 -
2.3	Resultaten van het bureauonderzoek	- 9 -
2.4	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.5	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.6	Randvoorwaarden	- 10 -
3	Assessmentrapport.....	- 11 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 11 -
3.2	Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 15 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 15 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 16 -
3.2.3	Bodem	- 16 -
3.2.3.1	Bodemtypekaart.....	- 16 -
3.2.3.2	Potentiële bodemerosie	- 17 -
3.2.3.3	Erosiegevoeligheid.....	- 18 -
3.2.3.4	Landgebruik	- 19 -
3.2.3.5	Gewestplan.....	- 20 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 22 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 22 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 23 -
3.3.2.1	Fricx-kaarten (1712)	- 23 -
3.3.2.2	Kaart van Ferraris (1771 – 1778)	- 24 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1840)	- 24 -
3.3.2.4	Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)	- 25 -
3.3.2.5	Kaart van Popp (1842 – 1879)	- 26 -
3.3.2.6	Luchtfoto 1971 en 2013	- 27 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 29 -
3.4.1	CAI-locaties	- 29 -
3.4.2	Luchtfotografische studie.....	- 30 -

4	Prospectie met ingreep in de bodem	- 32 -
4.1	Methodiek	- 32 -
4.1.1	Doel van het onderzoek	- 32 -
4.1.2	Planning van de proefsleuven en kijkvensters	- 32 -
4.1.3	Registratie van horizonten en sporen	- 32 -
4.1.4	Personele inzet	- 34 -
4.1.5	Logistieke inzet	- 34 -
4.2	Sporen en lagen.....	- 35 -
4.2.1	Stratigrafie en bodemopbouw	- 36 -
4.2.2	Assessment sporen.....	- 37 -
4.2.3	Assessment vondsten.....	- 43 -
4.2.3.1	Losse vondsten	- 43 -
5	Besluit	- 45 -
5.1	Besluit gespecialiseerd publiek	- 45 -
6	Bibliografie.....	- 46 -
7	Lijst van plannen.....	- 47 -
8	Lijst van figuren	- 48 -
9	Sporenlijst.....	- 50 -
10	Fotolijst.....	- 51 -
11	Vondstenlijst.....	- 53 -
12	Plannen.....	- 54 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2018F68
Site	Woumen (Diksmuide) – Pollaertstraat
Projectsigle ADEDE	WOU-POL
Ligging	Pollaertstraat 1 8600 Diksmuide
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 44721,076m Y: 188606,326m Punt 2 (ZW): X: 44681,352m Y: 188524,184m
Topografische kaart	Zie plannr. 1
Kadaster	Woumen, Afdeling 8, Sectie C, nr. 883t² Zie plannummer 3
Soort onderzoek	Prospectie met ingreep in de bodem
Aard van de vervolgwerken	Aanleg ontmoetingscentrum
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Simon Claeys 2017/00184 Alexander Cattrysse 2017/00187
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	Derweduwen N., 2018, nota Pollaertstraat te Woumen (West-Vlaanderen), ADEDE Archeologisch Rapport 313, Gent.
Grootte projectgebied	4367m²
Periode uitvoering	Juni 2018
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Nota, Proefsleuvenonderzoek
Verstoorde zones	Zie plannummer 4

WOUMEN-POLLAERTSTRAAT

Plannr. 2
Orthofoto 2017

2018F68 18/06/2018

© AG IV

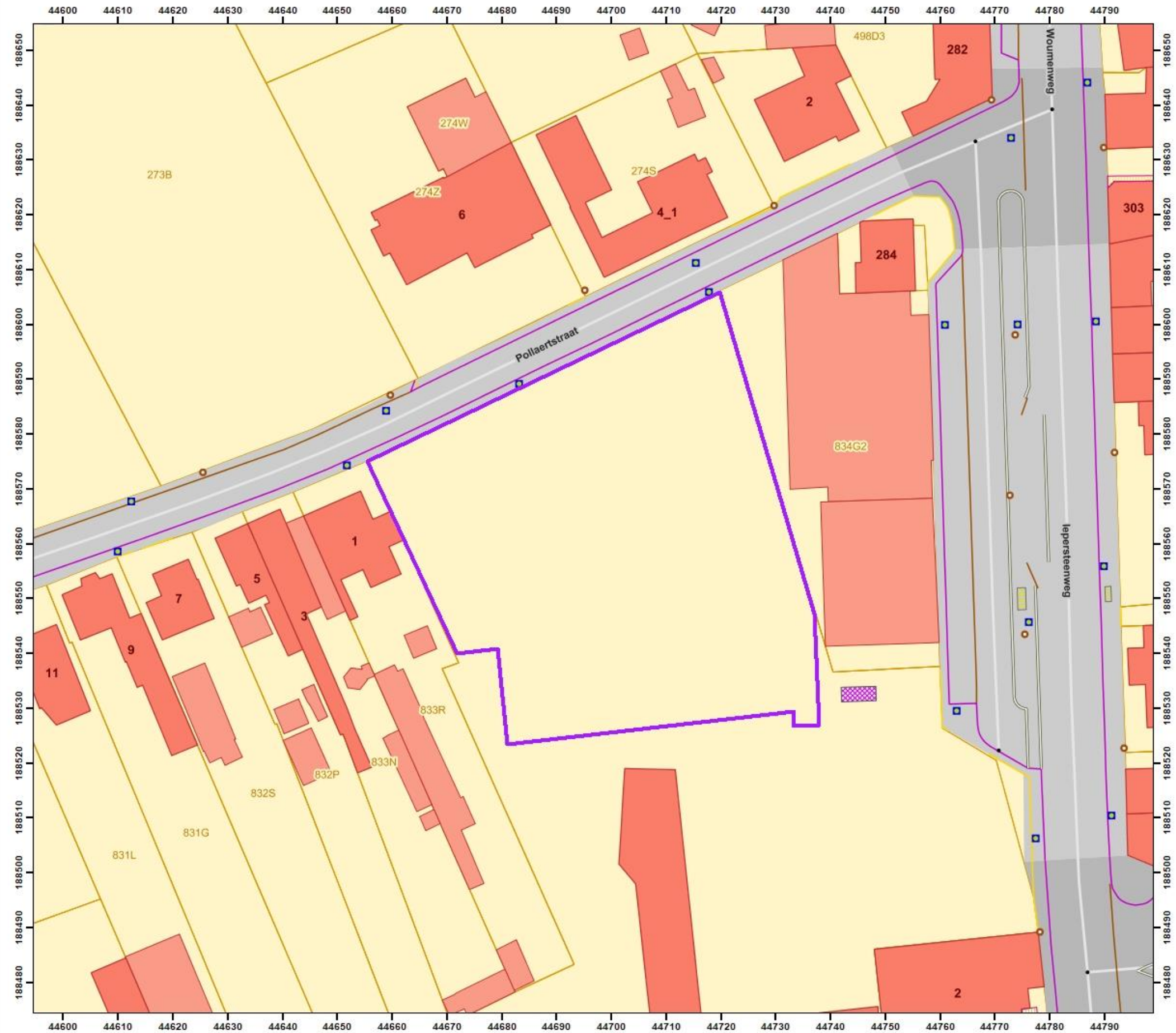
Legende

 Projectgebied

0 100
Meter

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen de contouren van het onderzoeksgebied is nog geen voorgaand archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI). De CAI vermeldt in de omgeving van het onderzoeksgebied een aantal locaties waar voorgaand archeologisch onderzoek werd uitgevoerd. Deze worden verder toegelicht in §3.4 *Archeologische situering van het onderzoeksgebied*.

2.2 Aanleiding van het onderzoek

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De initiatiefnemer is daarom verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Deze archeologienota werd ingediend oktober 2017 door Ruben Willaert bvba met projectcode 2017G142, raadpleegbaar op <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5218> waarbij het advies tot het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek in het bijhorende Programma van Maatregelen neergeschreven werd teneinde een archeologische waardering van het terrein te bekomen.

2.3 Resultaten van het bureauonderzoek

In het kader van het opstellen van de archeologienota werd een bureaustudie (projectcode 2017G142) uitgevoerd. Tijdens dit bureauonderzoek werd het onderzoeksgebied geografisch, geologisch, historisch en archeologisch gesitueerd aan de hand van reeds bestaande bronnen. De analyse van de gebruikte historische bronnen en kaarten toont aan dat het terrein met zekerheid in gebruik was als akker vanaf de 2^e helft van de 18^e eeuw. Pas in de 20^e eeuw komt hier verandering in, maar ook dan blijft het rurale karakter de omgeving domineren.

Het onderzoeksgebied lag tevens in het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog. Op basis van luchtfoto's en loopgravenkaarten werd het potentieel van oorlogserfgoed nagegaan. Op het plangebied zelf werden geen defensieve structuren gekarteerd, net ten zuiden ervan echter wel.

Landschappelijk gezien is het plangebied gelegen in de zandleemstreek. Dit kon een implicatie zijn naar een eenduidige situatie met eventueel aanwezige resten direct onder de bouwvoor. Controleboringen in het onderzoeksgebied toonden aan dat het terrein niet ingrijpend verstoord is, maar wel hier en daar vervuild.

Het feit dat er in het onderzoeksgebied of in de directe omgeving geen archeologische waarden gekend zijn, is eerder te wijten aan het gebrek aan onderzoek. De gekende waarden op de CAI betreffen laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht die op hun beurt getuigen van het rurale karakter van de regio.

Het verwachtingspatroon bestaat uit een algemene sporenarcheologie.

2.4 Huidige situatie projectgebied

Voor een gedetailleerde beschrijving van de huidige situatie van het projectgebied verwijzen wij naar de archeologienota met ID 5218.

2.5 Beschrijving geplande werken

De opdrachtgever plant de aanleg van een ontmoetingscentrum met bijhorende infrastructuur. Specifiek omvatten de werken de aanleg van een ontmoetingscentrum, parkeergelegenheid met bijhorende inrijlaan en groenzone. Voor een gedetailleerde beschrijving van de werkzaamheden verwijzen wij naar de archeologienota met ID 5218.

2.6 Randvoorwaarden

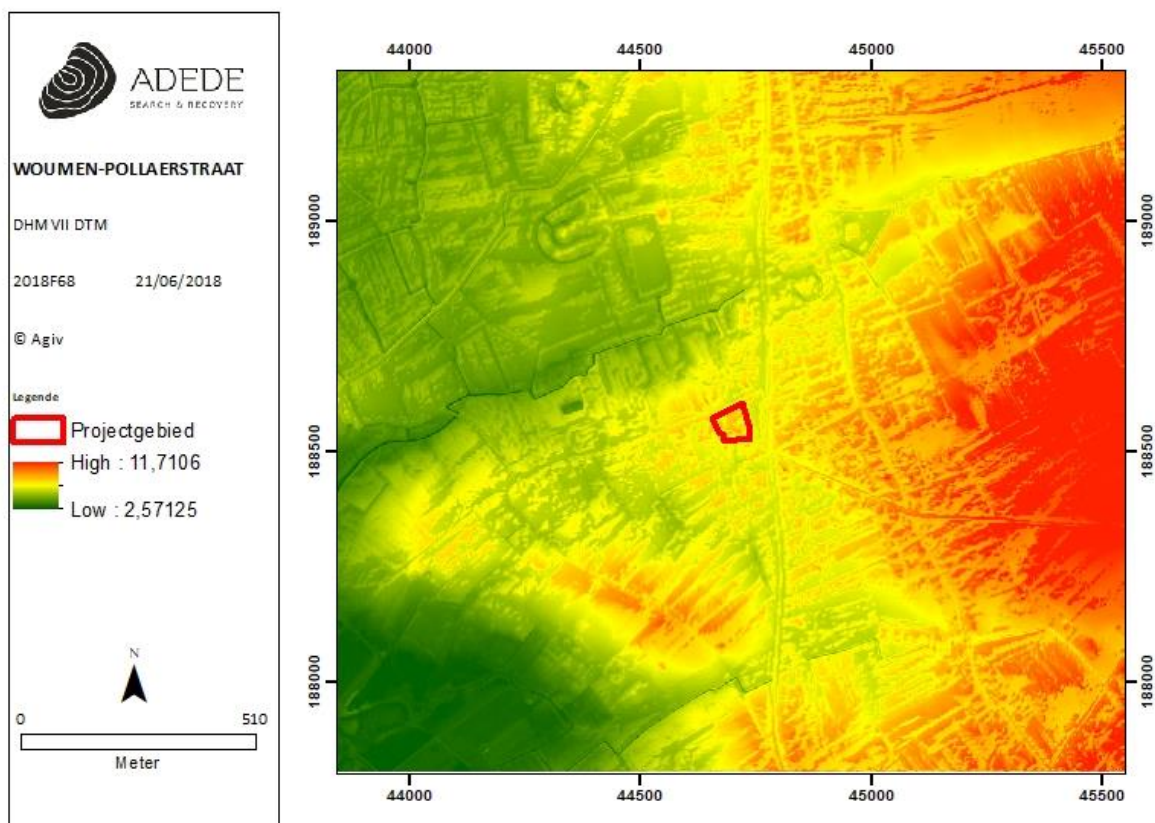
n.v.t.

3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Woumen is een dorp gelegen in de provincie West-Vlaanderen. Sinds 1977 is het een deelgemeente van de stad Diksmuide. Het is gelegen langs de weg N369 van Diksmuide naar Ieper. Woumen is omgeven door Esen in het noorden, Klerken en Houthulst in het oosten, Merken ten zuiden en Nieuwkapelle en Sint-Jacobskapelle ten westen. De noordzijde van het onderzoeksgebied grenst aan de Pollaertstraat.

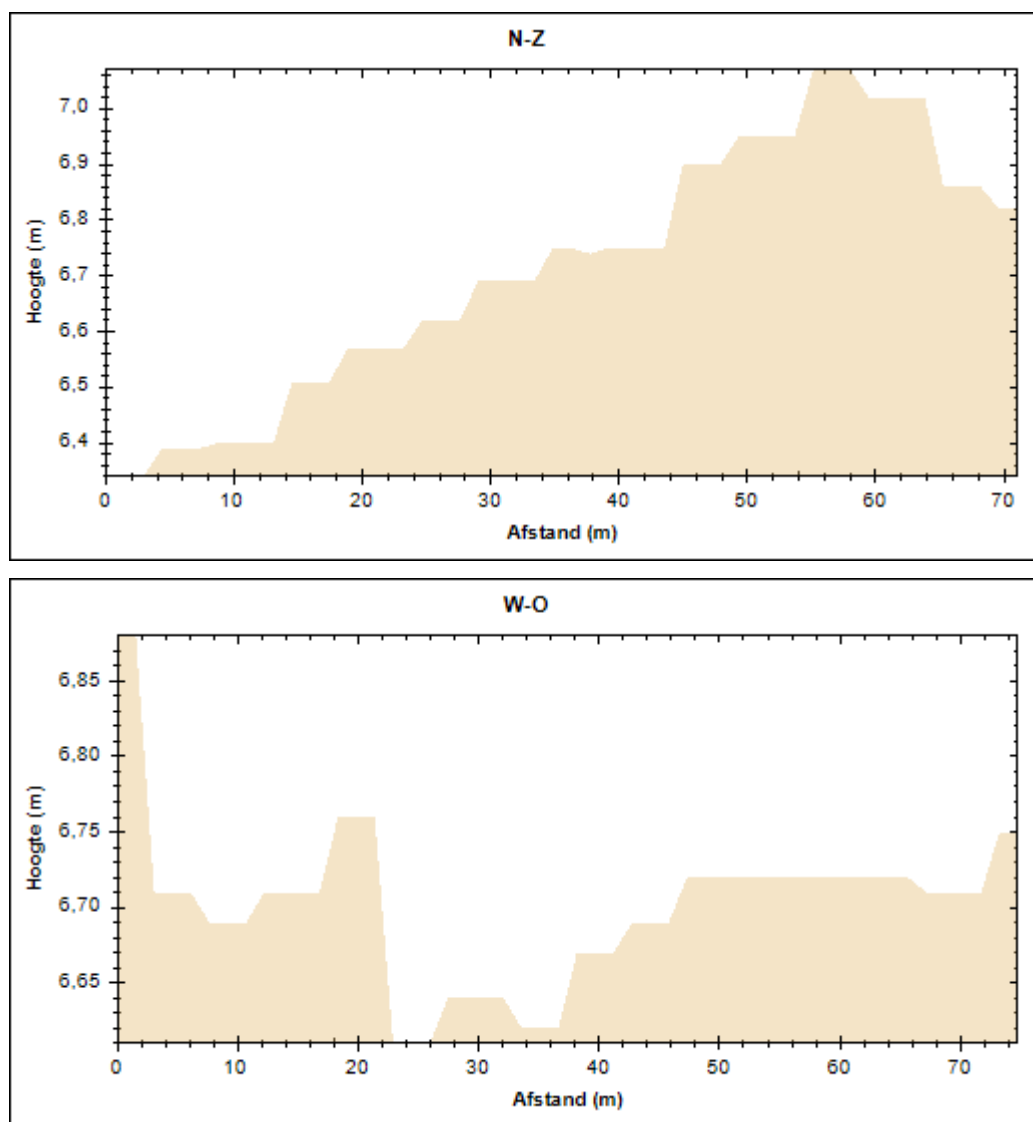
Het projectgebied is gelegen in een oude alluviale vlakte en aan de voet van een heuvelketen gelegen ten oosten. Ten westen en ten noorden is een jongere alluviale vallei gelegen. De hoogte van het projectgebied situeert zich tussen 4,56 en 8,60 TAW met een kleine helling naar het noorden, naar de kleine beekvallei toe.

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.

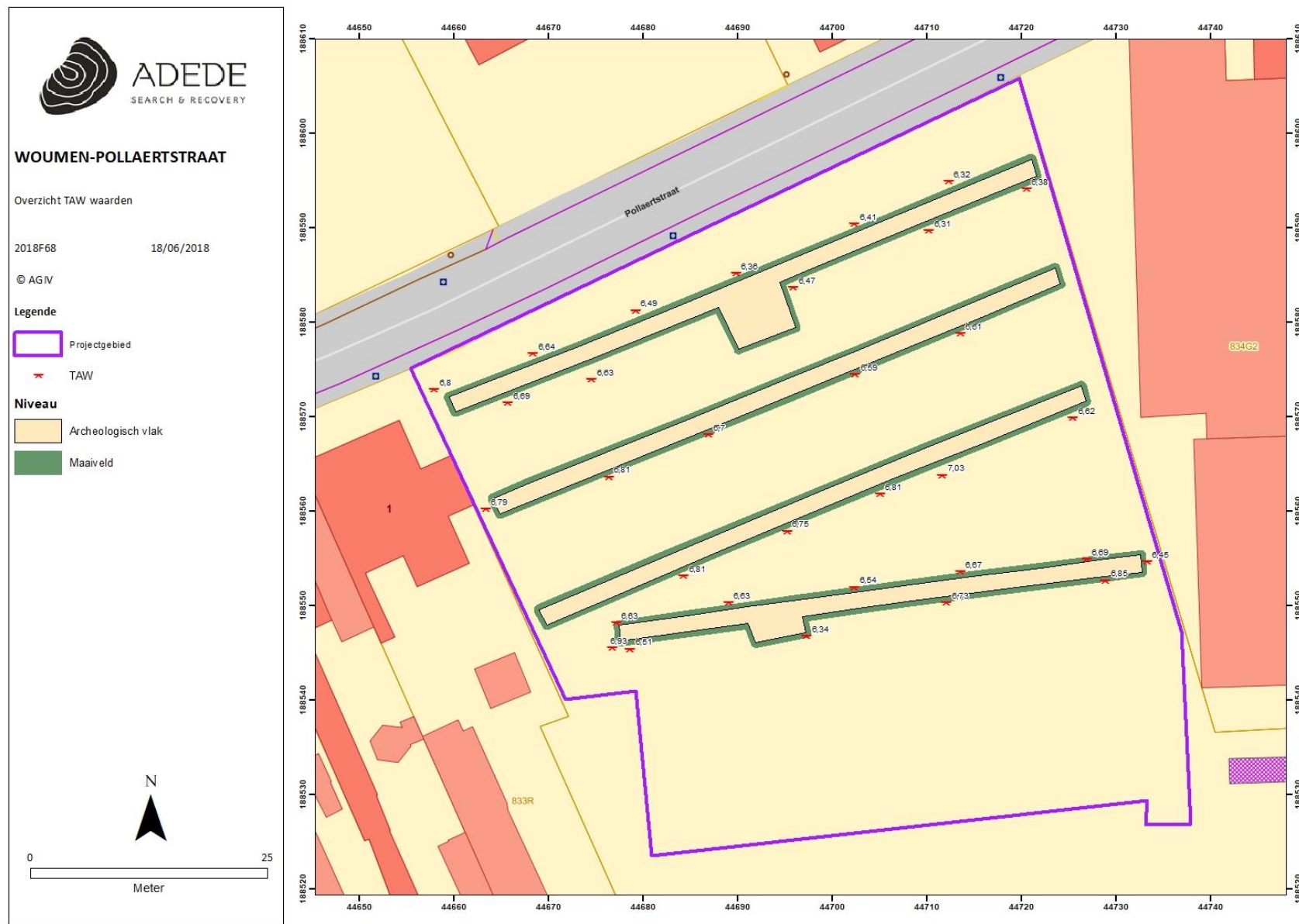

Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).

Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.

Tijdens het veldwerk werden eveneens TAW gemeten en in kaart gebracht.

3.2 Geo(morfo)logische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

De Tertiair geologische kaart (1:50.000) geeft de lithologie van de afzettingen onder de Quartaire afzettingen weer.

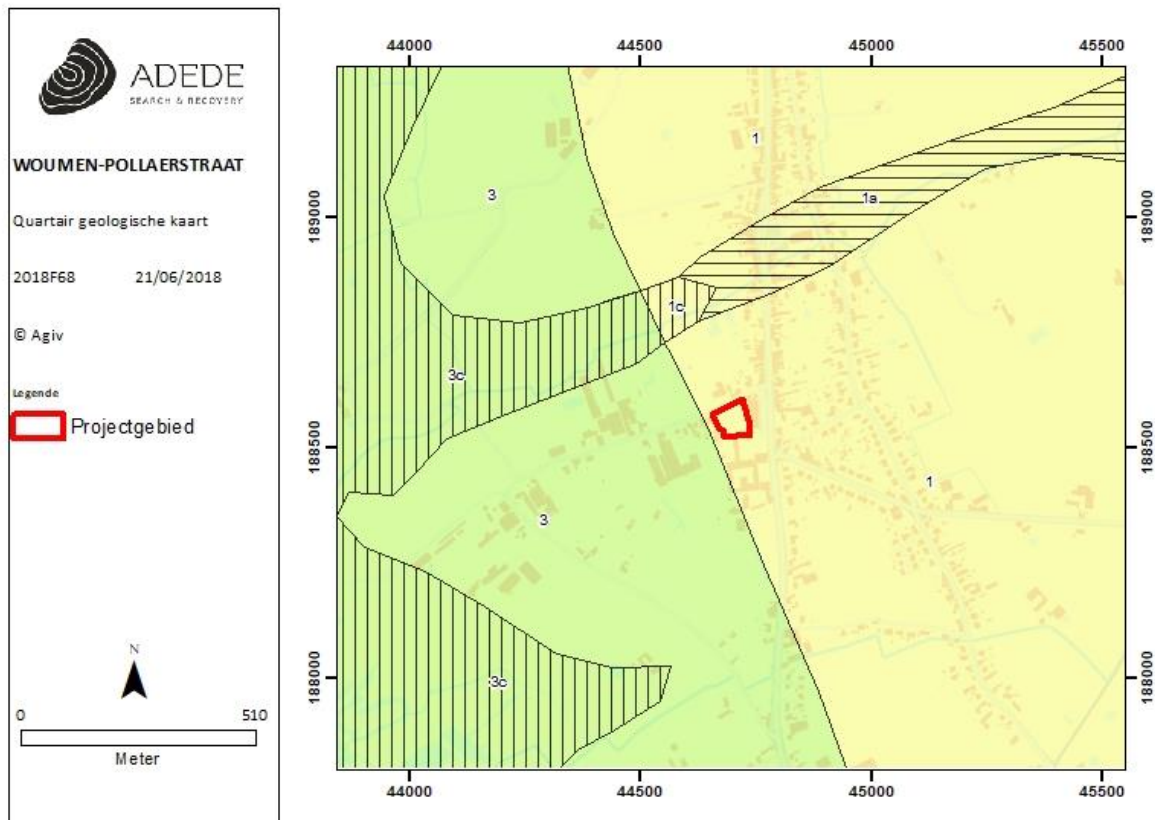
Het projectgebied is gelegen in de formatie van Tielt, meer bepaald het Lid van Kortemark. De formatie van Tielt bestaat uit marien zeer fijn zand en silt. Het lid van Kortemark is het oudste lid en bestaat uit horizontaal gelamineerd fijn zandig grof silt en kleiig-siltig zeer fijn zand.

Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het projectgebied is gelegen in het Quartair Type 1. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.

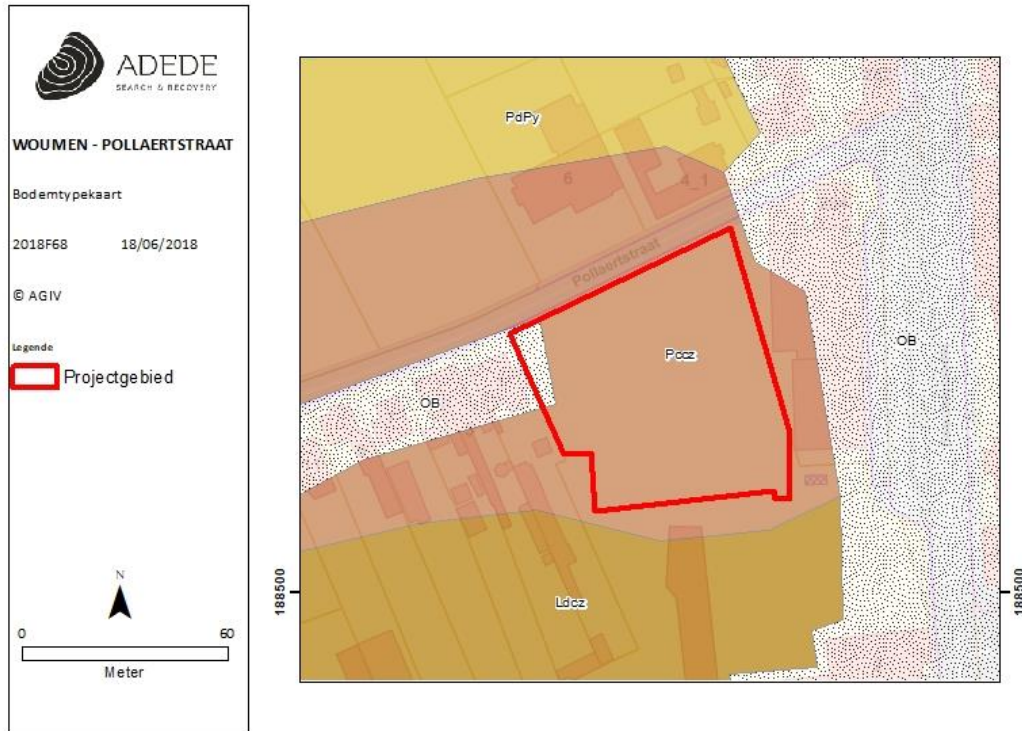
3.2.3 Bodem

In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de bodemtypekaart, potentiële bodemerosiekaart, erosiegevoeligheidskaart en het bodemgebruiksbestand besproken.

3.2.3.1 Bodemtypekaart

Het bodemtype Pccz is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont en de sedimenten worden lichter of grover in de diepte. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een

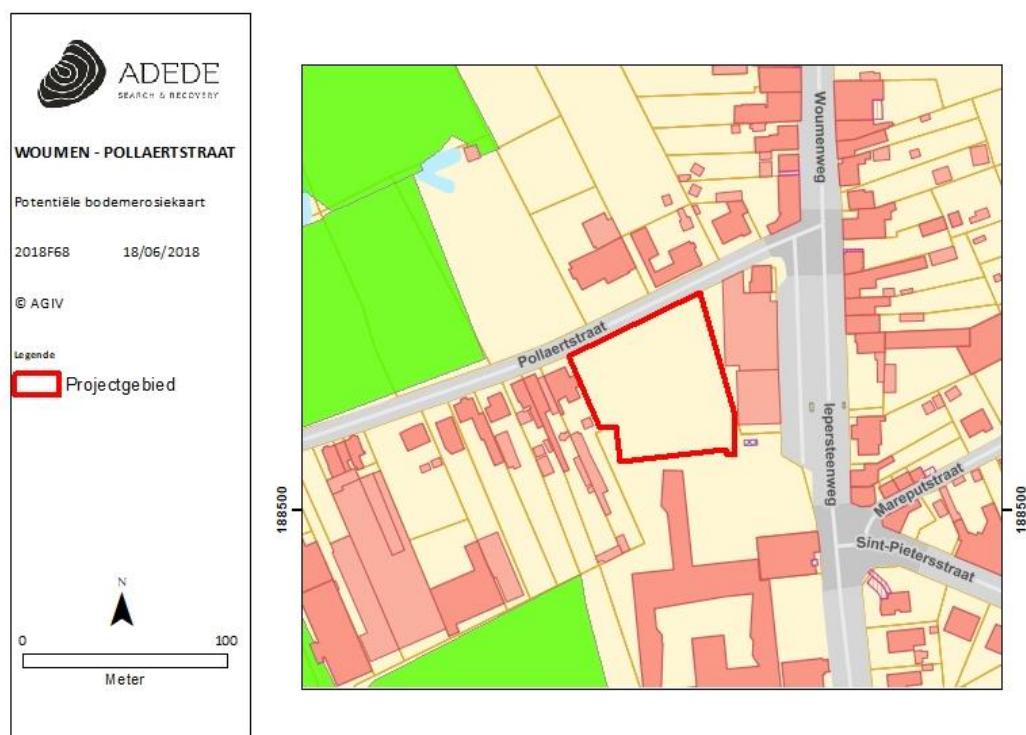
bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.

3.2.3.2 Potentiële bodemerosie

Binnen het projectgebied is geen potentiële bodemerosie in kaart gebracht. Voor de percelen in de nabije omgeving werd echter een bodemerosie gekarteerd tussen verwaarloosbaar en zeer laag. We kunnen dus hetzelfde veronderstellen voor het onderzoeksgebied.

Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.2.3.3 Erosiegevoeligheid

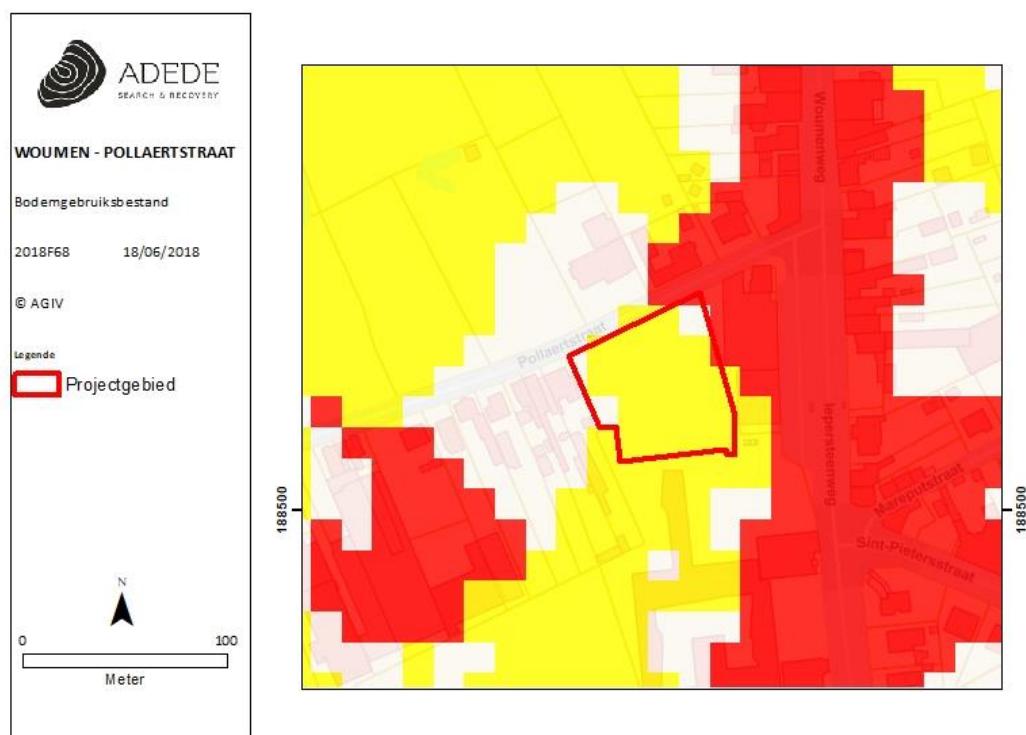
Aansluitend kunnen we ook vaststellen dat het onderzoeksgebied gekarteerd wordt als weinig erosiegevoelig.

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.

3.2.3.4 Landgebruik

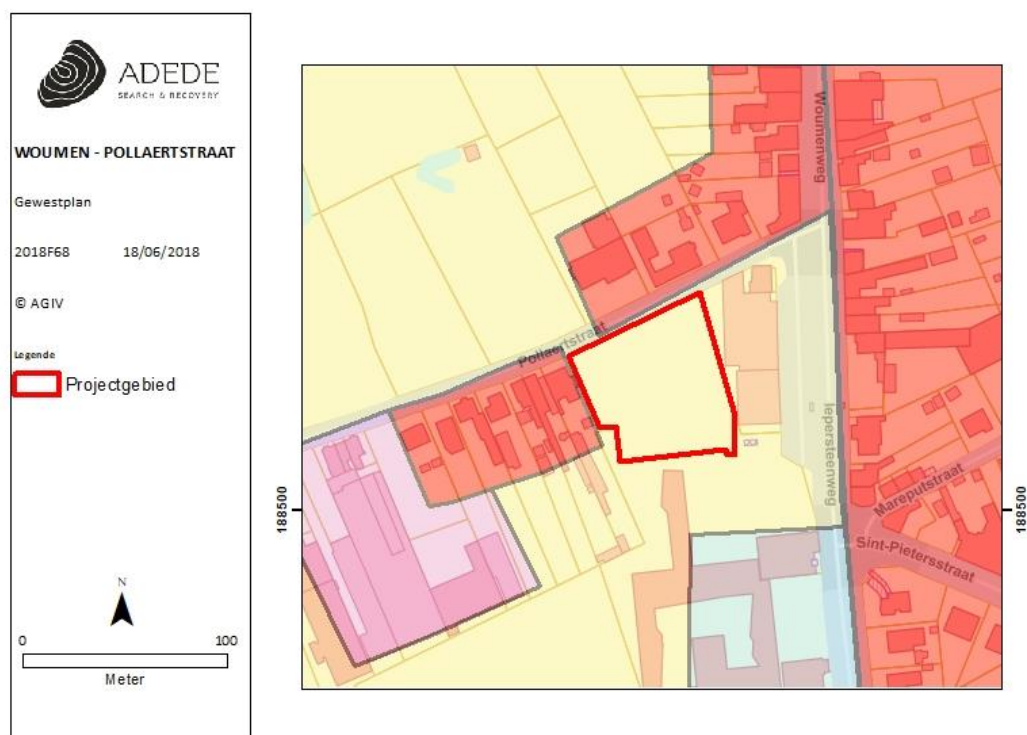
Het projectgebied staat grotendeels gekarteerd als weiland met enkele aanduidingen van akkerland.

Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.

3.2.3.5 Gewestplan

Het volledige onderzoeksgebied bevindt zich ten tijde van de prospectie met ingreep in de bodem op 0900_agrarische gebieden.

Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Woumen is een landbouw- en woondorp dat deelgemeente is van Diksmuide. Het is gelegen op de grens van de grachtenrijke polders, de zogenaamde broeken van Woumen, en de hoger gelegen zandleemstreek. De broeken van Woumen zijn laaggelegen weidegronden aan de rechteroever van de IJzer.

Woumen wordt in de bronnen voor het eerst in 1096 aangeduid als “Walnes”. Voor deze benaming en de latere vormen zijn geen echt bevredigende etymologische verklaringen voor handen.

Door zijn ligging aan de grens met de zandleemstreek, is het niet uitgesloten dat het onderzoeksgebied reeds in de vroeg-Romeinse periode werd gebruikt voor landbouw. De hypothese van bewoningscontinuïteit kan geformuleerd worden, maar wordt niet bevestigd door de literatuur.

Tot voor WO I waren er in de perceels- en wegenstructuur sporen van een achtevormige gracht waar te nemen, die een tweeledige site aflijnde. Deze had de vorm van een nagenoeg rond eiland van circa 50 meter doorsnede en ten zuiden aansluitend een ovaalvormig eiland van 200 meter op 150 meter (huidige inplanting van de kerk). Het staat vast dat deze structuur teruggaat op een castrale motte met neerhof van de heren van Woumen. Naar analogie met gelijkaardige structuren (o.a. Werken, Merkem, Roesbrugge) is het niet uitgesloten dat deze structuur terug klimt tot de Karolingische versterkingen die werden opgeworpen tegen de Noormaninvallen langs het inbraakgebied van de IJzer.

In 1096 werd Woumen voor het eerst vermeld als “Walnes” in een document dat het beheer van het bos van Houthulst regelt tussen de graaf van Vlaanderen en de Sint-Pietersabdij van Corbie, eigenaar van het bos. Deze summiere gegevens laten vermoeden dat Woumen in de vroege middeleeuwen deel uitmaakte van het grootgrondbezit van de Benedictijnenabdij Sint-Pieters van Corbie (Noord-Frankrijk).

In de 14e eeuw wordt Woumen voor het eerst in de bronnen als parochie vermeld. Het zou tot in de 14e eeuw een bloeiende lakennijverheid hebben gehad. Bij de intrekking van het recht om lakens anders dan voor privégebruik te weven, werd landbouw opnieuw de voornaamste bron van inkomsten.

In 1488 plunderen de troepen van Maximiliaan van Oostenrijk de omliggende dorpen waaronder ook Woumen. De Sint-Andreaskerk wordt hierbij platgebrand. Tijdens de 16e eeuw wordt de streek getroffen door een verzwakte economische toestand en de godsdiensttroebelen. Op het einde van de 16de eeuw wordt de dorpskern gekenmerkt door een verspreide bebouwing langs een dicht stratennetwerk. Het gebied ten westen van de dorpskern bestaat als de uitgebreide voorloper van de

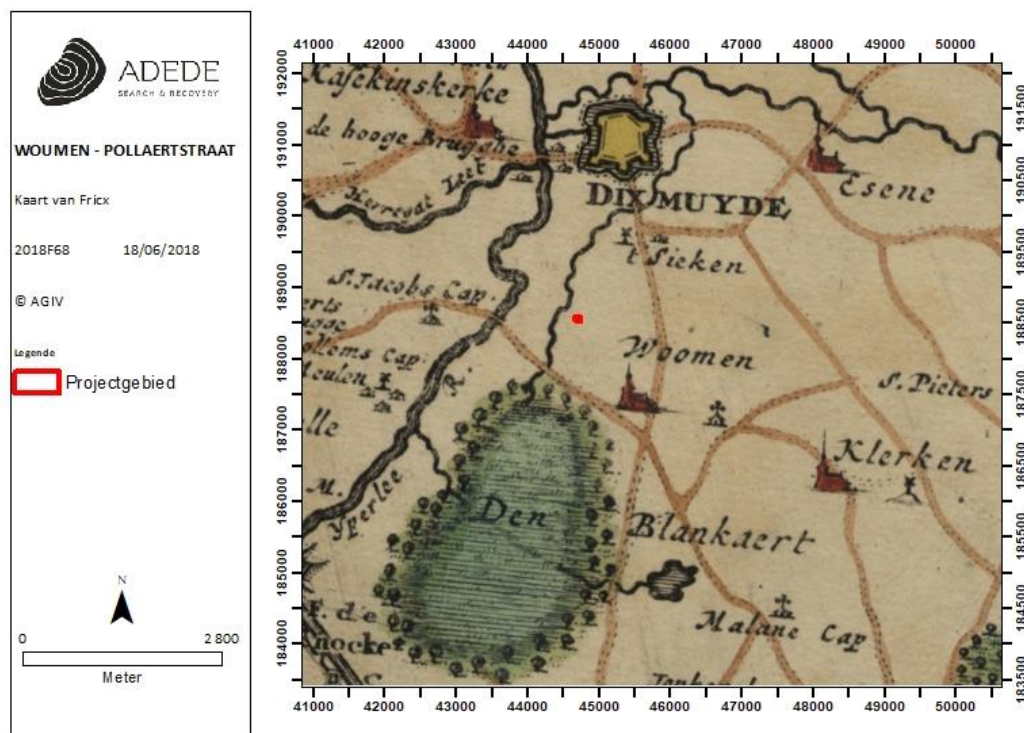
Blankaert nagenoeg volledig uit water. Deze grote waterplas is het resultaat van systematische turfwinning op deze plaats vanaf de 15de eeuw.

In 1615 wordt de Watering van Woumen voor het eerst vermeld. Deze was verantwoordelijk voor het beheer van de waterlopen, dijken en sluizen in de broeken van Woumen, Merkem en Esen. Vanaf 1683 heeft het dorp te lijden onder de expansiedrang van het Frankrijk van Louis XIV. De komende 70 jaar wordt Diksmuide door wisselende troepen belegerd, wat zich uit in een malaise voor de plattelandsbewoners die gebukt gaan onder opeisingen.

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

3.3.2.1 Fricx-kaarten (1712)

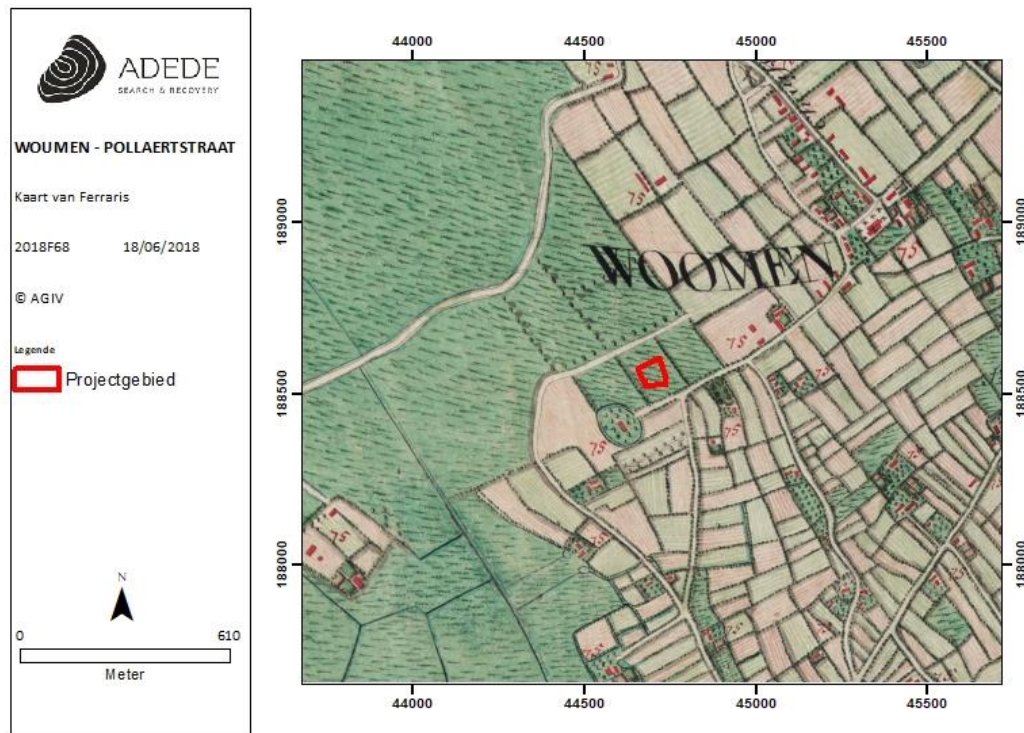
Op de Fricx-kaart is Woumen aangeduid ten zuidoosten van het projectgebied. Eveneens waarneembaar op deze kaart is de dorpskern met kerk en de stad Diksmuide. Ten zuiden van het gebied is “den Blankaert” waarvan eerder sprake aangeduid.

Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.

3.3.2.2 Kaart van Ferraris (1771 – 1778)

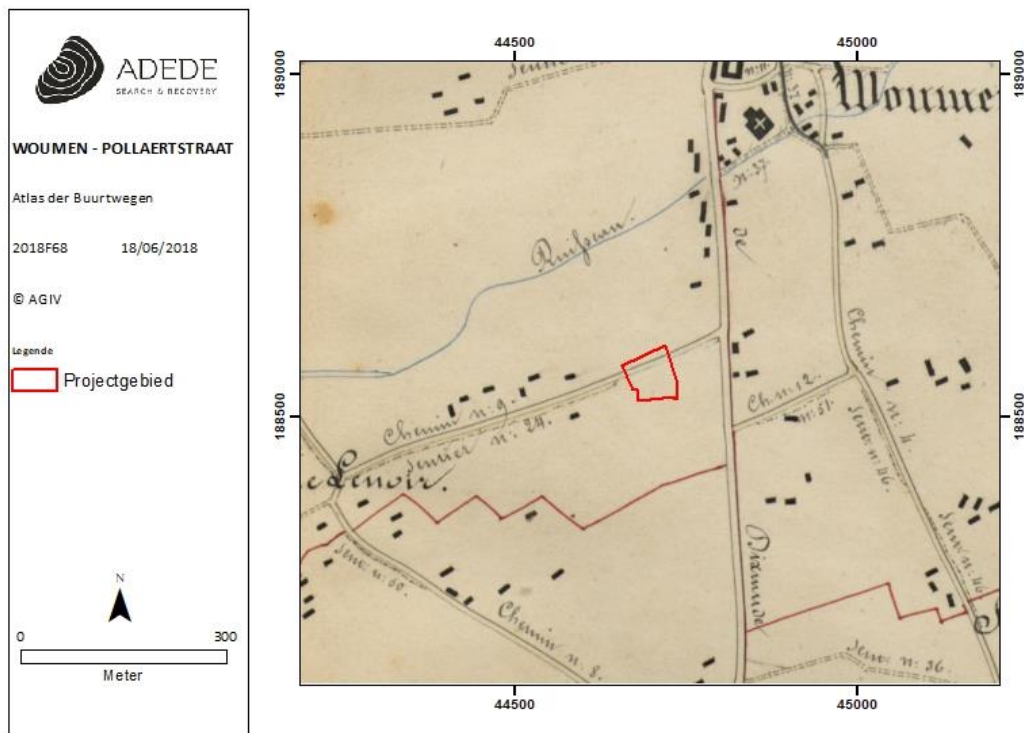
De Ferrariskaart toont geen bebouwing ter hoogte van het plangebied. Het terrein is in gebruik als akkerland. Het verloop van de Pollaertstraat en de Iepersesteenweg is nog niet waarneembaar. De bebouwing concentreert zich rondom de dorpskern, ten noorden van het plangebied.

Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.

3.3.2.3 Atlas der Buurtwegen (1840)

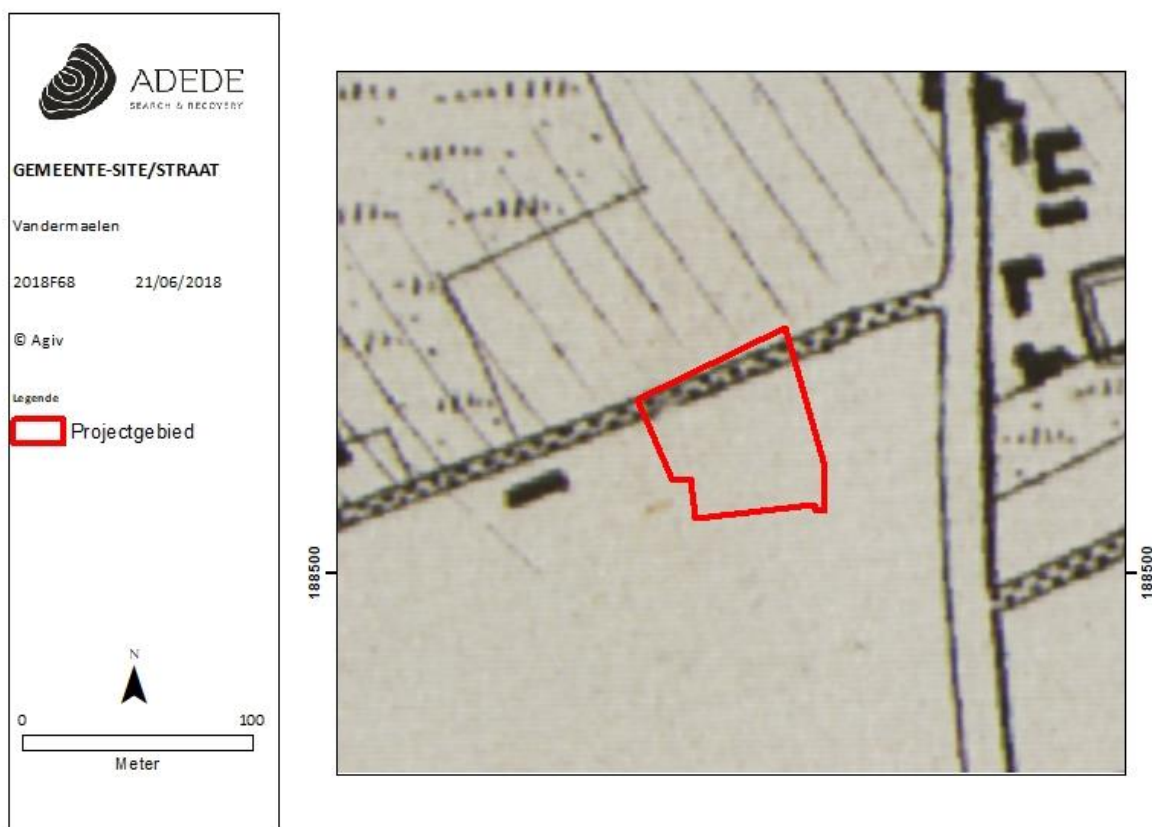
Op de Atlas der Buurtwegen is eveneens geen bebouwing waarneembaar ter hoogte van het onderzoeksgebied. Wel is het verloop van de Pollaertstraat en de Iepersesteenweg duidelijk waarneembaar. We stellen een typische Vlaamse lintbebouwing vast.

Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.

3.3.2.4 Topografische kaart van Vandermaelen (1846 – 1854)

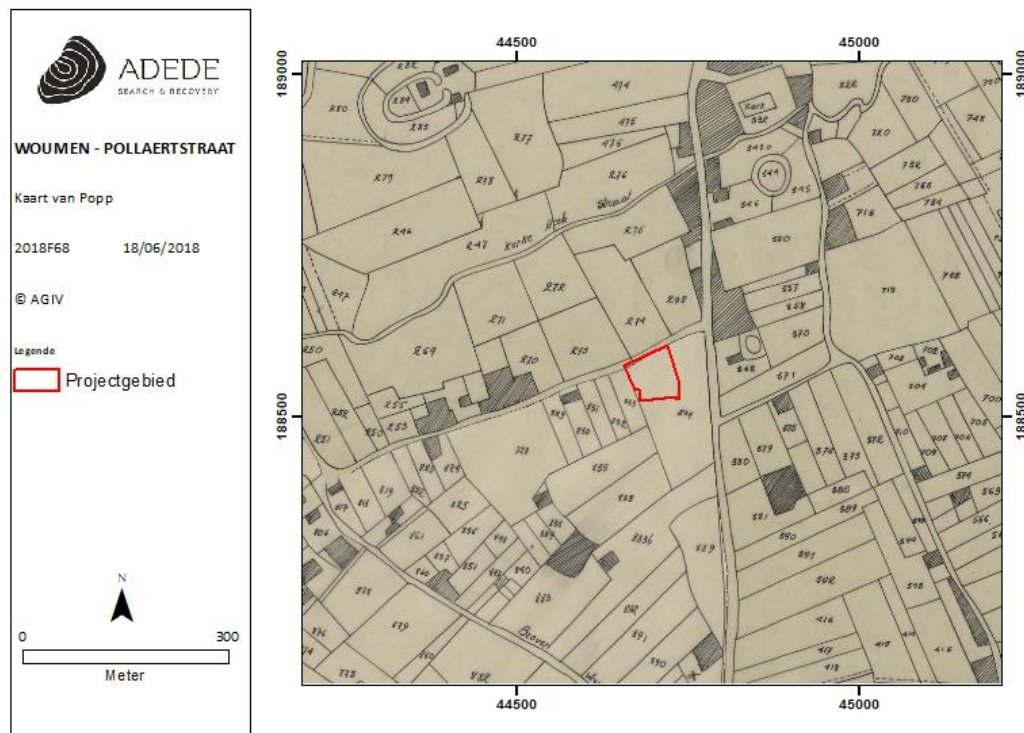
We stellen vast dat er opnieuw geen bebouwing wordt gekarteerd ter hoogte van het onderzoeksgebied, wel ten noorden hiervan langs de Pollaertstraat.

Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.

3.3.2.5 Kaart van Popp (1842 – 1879)

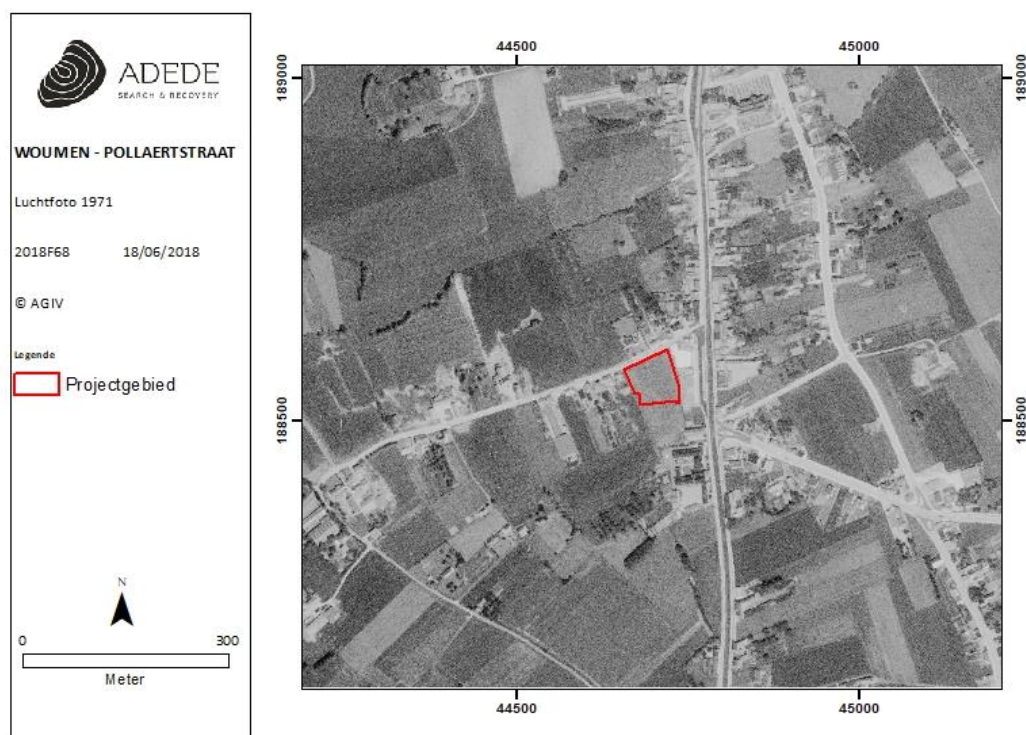
De situatie op de Kaart van Popp is onveranderd ten opzichte van deze op de kaart van Vandermaelen.

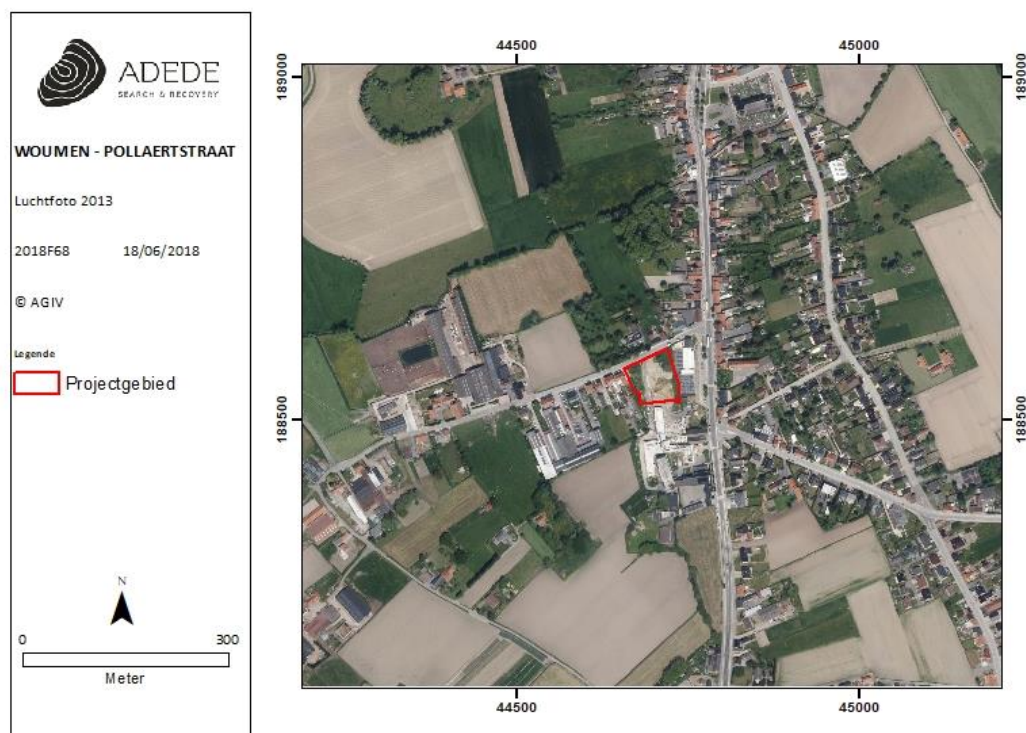
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.

3.3.2.6 Luchtfoto 1971 en 2013

Op de luchtfoto genomen in 1971 is het terrein nog steeds als braakliggend te zien. Pas op de luchtfoto van 2013 kunnen we de werkzaamheden zien die resulteerden in het huidige rusthuis en bijhorende parking.

Figuur 16. Situering van het projectgebied op de luchtfoto 1971.

Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto 2013.

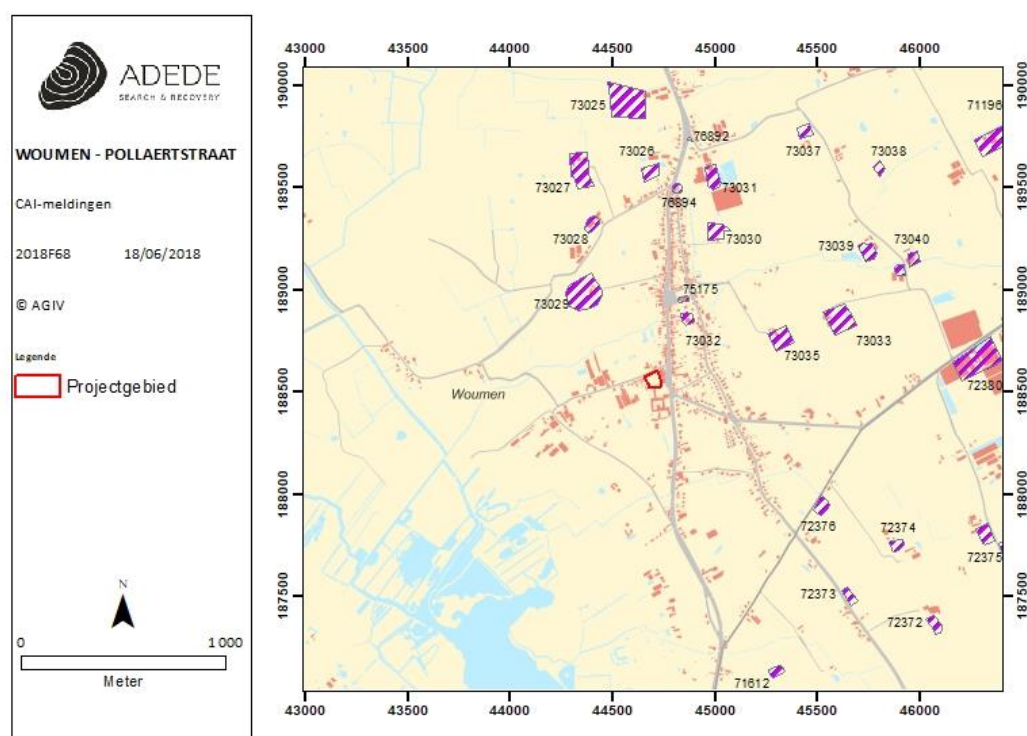
3.4 Archeologische situering van het projectgebied

3.4.1 CAI-locaties

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de aanwezige CAI locaties in de directe nabijheid van het projectgebied.

ID	Beschrijving	Datering
71196	Opgraving (Dewilde, M., 2004). Abdij. Op het goed genaamd “De Hiedt” werd in 1227 of 1237 een cisterciënzerinnenabdij gesticht.	Late middeleeuwen
71611	Opgraving. Alleenstaande site met walgracht	Late middeleeuwen
71612	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
71615	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
71616	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
72372	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
72373	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
72374	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
72375	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
72376	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
72380	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73025	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73026	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73027	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73028	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73029	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73030	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73031	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73032	Controle van werken (1986). Motte. Sporen van cirkelvormige gracht, oorspronkelijk 30m breed en 3m diep, trogvormig profiel met plaatselijk ingeheide palen, opvullingen waarvan de oudste in de 2 ^e helft van de 12 ^e eeuw.	Volle middeleeuwen
73033	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73035	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73036	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73037	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen

73038	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73039	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
73040	Indicator cartografie. Site met walgracht	Late middeleeuwen
75175	Controle van werken (1986). Kerk.	Karolingische periode
76892	Indicator cartografie. Kapel	18 ^e eeuw
76894	Indicator cartografie. Houten staakmolen.	18 ^e eeuw

Figuur 18. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.

3.4.2 Luchtfotografische studie

Gezien het aanzienlijk potentieel van het onderzoeksterrein in WOI-context, werd als onderdeel van de archeologienota met ID 5218, eveneens een luchtfotografische studie uitgevoerd door Dr. Birger Stichelbaut. De historisch-cartografische studie maakte duidelijk dat zich ten zuiden van het projectgebied enkele militaire structuren uit de Eerste Wereldoorlog situeerden. Het onderzoeksterrein was tussen oktober 1914 en het einde van de oorlog gelegen aan de Duitse

frontsector. Voor een gedetailleerde beschrijving verwijzen we graag naar de studie in kwestie, als bijlage toegevoegd aan de nota.

4 Prospectie met ingreep in de bodem

4.1 Methodiek

4.1.1 Doel van het onderzoek

De prospectie met ingreep in de bodem had tot doel het vaststellen, evalueren en waarderen van mogelijke archeologische resten die op de locatie aanwezig zijn, dit in het kader van de opmaak van de archeologienota voor het volledige onderzoeksgebied.

In dit hoofdstuk wordt eerst de toegepaste methodologie geschetst (werkwijze, planning, aanpak en strategie van het veldwerk).

4.1.2 Planning van de proefsleuven en kijkvensters

Zie goedgekeurde archeologienota ID 5218 met vigerend Programma van Maatregelen¹.

Bij de opstart van het veldwerk bleek dat de parking omvangrijker of reeds uitgebreid was in vergelijking met de in kaart gebrachte zone in het Programma van Maatregelen. De locatie waar de korte vijfde sleuf diende te komen, was reeds geasfalteerd en in gebruik als parking. In overleg met de gemeente, Adede bvba en OE werd besloten het onderzoek te beperken tot de 4 sleuven in braakliggende grond. Voor de aanleg van de sleuf 4 diende eerst een dag grondverzet te gebeuren om de gestockeerde grond over de gehele lengte te verplaatsen.

4.1.3 Registratie van horizonten en sporen

De registratie van de sporen en structuren gebeurde conform de CGP §8.6.1. Het vlak en alle sporen zijn gefotografeerd en digitaal ingetekend. De foto's werden genomen met een Pentax Optio. Het digitaal inmeten geschiedde door een GPS van het type Leica 1200. Alle werkputten zijn ingemeten in Lambert-72 coördinaten. Een selectie van sporen is gecoupeerd, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. Dit om tot een betere en onderbouwde inschatting te komen van de aard, de context en gemiddelde diepte van de aangetroffen sporen.

Er werden in totaal 4 sleuven en 2 kijkvensters aangelegd. Hierdoor werd 11,07% van het volledige projectgebied onderzocht. Echter indien we in beschouwing nemen dat de reeds aanwezige parking niet onderzocht kon worden, kunnen we stellen dat 14,44% van het beschikbare projectgebied (zonder verharding) werd onderzocht.

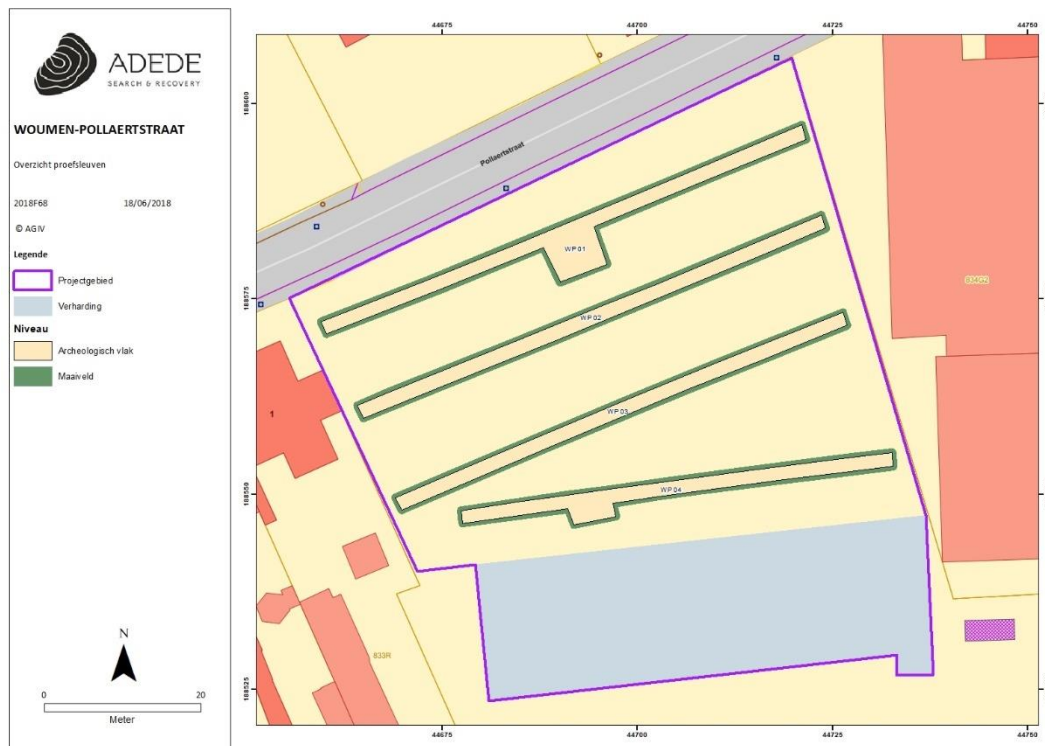
¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5218>

Figuur 19. Zicht op de reeds aangelegde parking.

Figuur 20. Zicht op de grondstockage in het zuiden van het onderzoeksgebied.

Figuur 21. Overzicht uitgevoerd sleuvenplan.

4.1.4 Personele inzet

Het veldwerk werd uitgevoerd door Alexander Cattrysse (erkend archeoloog, ADEDE bvba), de uitvoering gebeurde door Natascha Derweduwen (veldwerkleider, ADEDE bvba) bijgestaan door Margaret Logan (archeoloog, ADEDE bvba) en David Janssens (archeoloog, ADEDE bvba). De verwerking van de resultaten, de determinatie van de roerende archeologische objecten en de opmaak van het assessmentverslag werd uitgevoerd door Natascha Derweduwen, bijgestaan door Margaret Logan en Simon Claeys (verwerking GIS).

4.1.5 Logistieke inzet

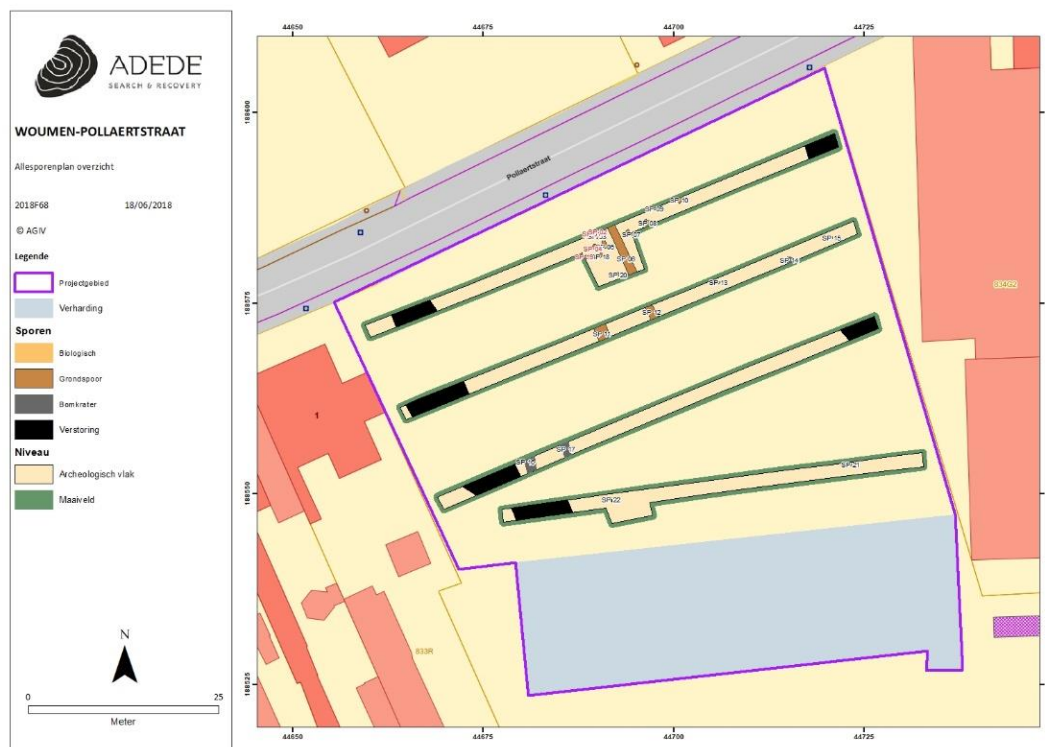
Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op 08/06/2018 en 12/06/2018. De aanleg van de proefsleuven, kijkvensters en proefputten werd uitgevoerd middels onderaanneming Deneire voor de grondwerken. Er werd een ervaren kraanmachinist met rupsengraafkraan van 21 ton ingezet, voorzien van een dieplepelbak van 1,80m breed. Na de aanleg van sleuven en kijkvensters op het archeologisch leesbare vlak, werden deze gedocumenteerd en nader onderzocht alvorens te dempen. Voor het dichten van de proefsleuven werd gebruik gemaakt van dezelfde onderaannemer en dezelfde kraan.

4.2 Sporen en lagen

Tijdens de prospectie met ingreep in de bodem werden 22 sporen geregistreerd. Deze sporen zijn van antropogene, biologische en geologische oorsprong. Allen betreffen het grondsporen. De sporen van biologische oorsprong zijn veruit de meest courante, waarbij het gaat om duidelijk zichtbare sporen zoals windvallen en mollengangen (of andere kleine zoogdieren), maar ook minder duidelijk zichtbare sporen zoals boom- en plantenwortels, gangen van wormen, kevers en andere insecten. De duidelijk herkenbare biologische sporen werden niet geregistreerd en dus niet opgenomen in de sporenlijst wegens van weinig of geen archeologisch belang.

De aangetroffen antropogene grondsporen zijn de verkleuringen die ontstaan in de bodem wanneer een door de mens uitgegraven kuil, gracht of weg terug opgevuld geraakt, al dan niet geleidelijk of door toedoen van de mens. De nieuwe vulling van dit soort kuilen blijft herkenbaar in de bodem doordat ze een andere textuur en kleur heeft dan de omringende, onveranderde moederbodem.

De aangetroffen sporen van antropogene aard bevinden zich geconcentreerd in de meest noordelijke sleuf, werkput 1 genaamd. Een overzichtsplan en detailplannen van de sporen en werkputten kunnen in bijlage teruggevonden worden.

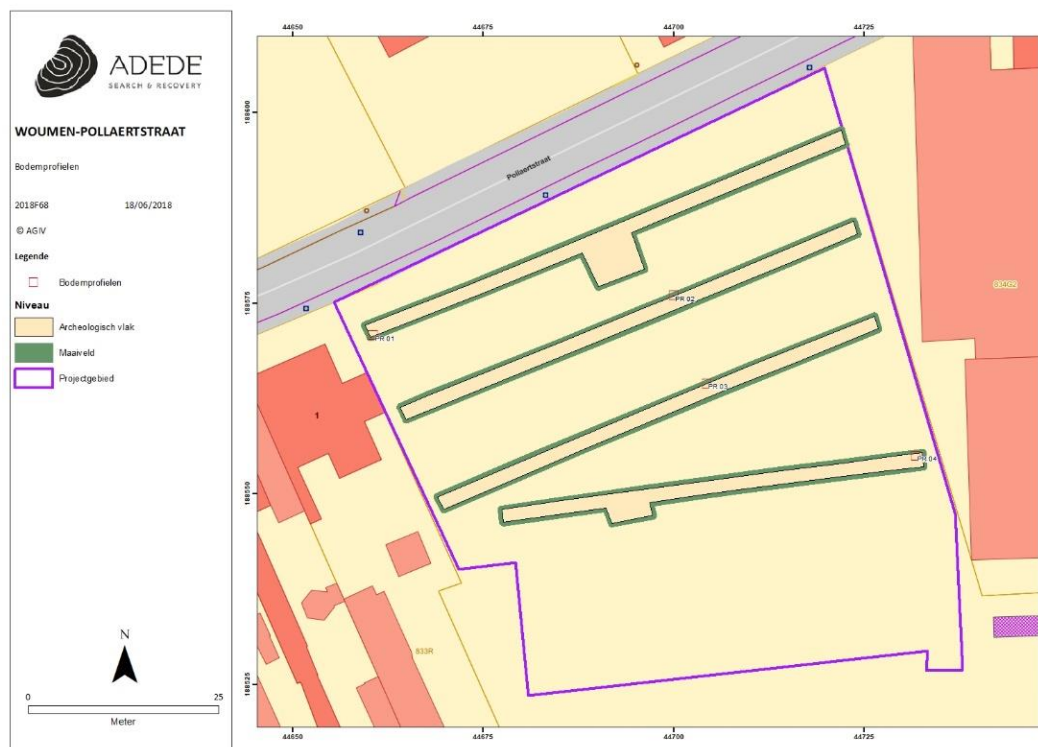
4.2.1 Stratigrafie en bodemopbouw

Verspreid over het onderzoeksgebied en de 4 aangelegde sleuven werden 4 profielputten aangelegd en geregistreerd. De bodem is een matig droge, lichte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde B-horizont.

Het onderzoeksgebied kende geen complexe verticale stratigrafie, de bodemopbouw was over het ganse onderzochte gebied dezelfde. De ploeglaag is een humeuze Ap-horizont van zo'n 30 cm dik. Daaronder bevindt zich een sterk verbrokkelde B-horizont van opnieuw zo'n 30 cm dikte. Pas daaronder, op een diepte van zo'n 50 à 80 cm bevindt zich de C-horizont. Deze bestaat uit een beige zandleem met vrij veel roestverschijnselen.

Figuur 23. Profiel 4 in werkput 4.

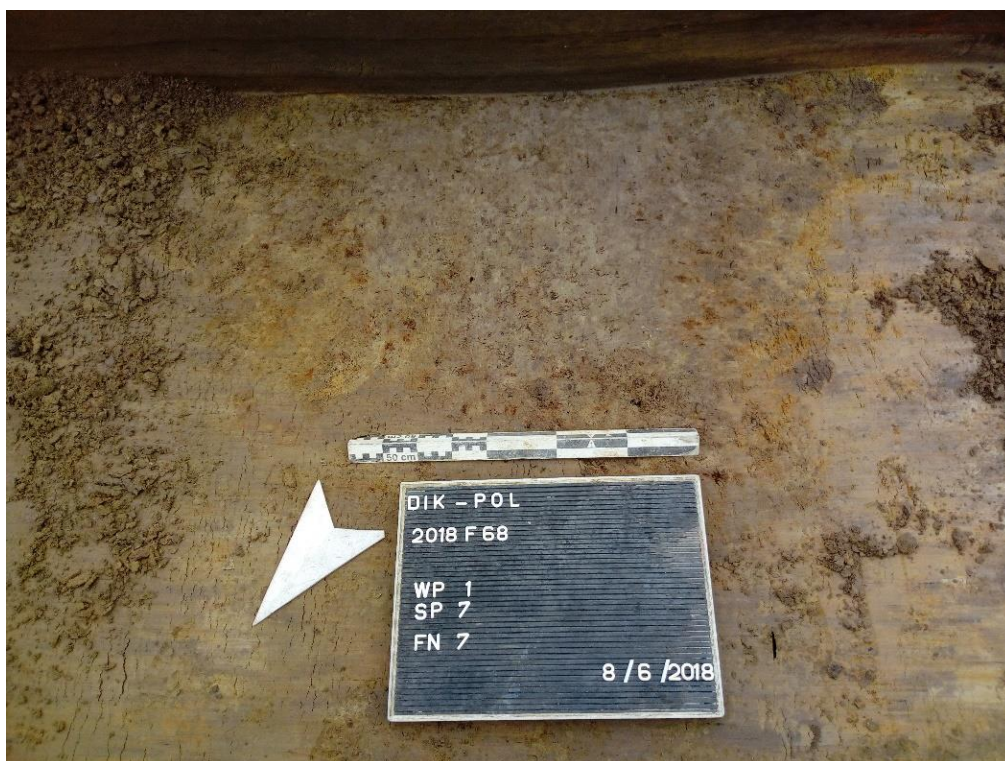

Figuur 24. Overzicht van de locatie van de bodemprofielen.

4.2.2 Assessment sporen

Sleuf 1

De meeste grondsporen werden geregistreerd in sleuf 1. Van de 22 sporen bevonden zich er 10 in de eerste sleuf. Van deze sporen zijn er 9 mogelijke paalsporen en 1 greppel. De paalsporen hebben een min of meer ovalen vorm en lengteafmetingen tussen de 50 cm en 80 cm. De vulling is lichtgrijs met vrij veel houtskoolspikkels tot zelfs -brokjes. Couperen van spoor 4 toonde aan dat het wel degelijk om een paalspoor ging, hoewel slechts tot geringe diepte van circa 8 cm bewaard.

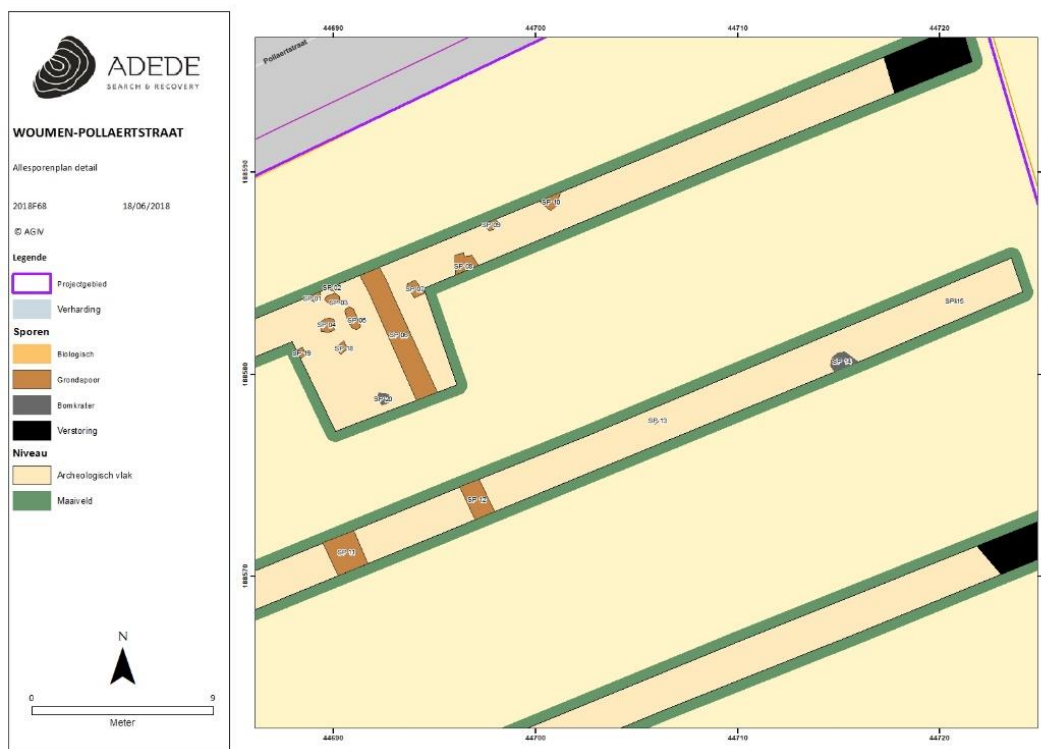
Figuur 25. Spoor 7 in sleuf 1.

Figuur 26. Coupe op spoor 4 in sleuf 1.

Spoor 6 betreft een greppel aangesneden in sleuf 1 en verder doorlopend in noord-zuid richting over kijkvenster 1. De greppel heeft een breedte van 1 meter 20 en heeft eveneens een lichtgrijze kleur. Inclusies zoals houtskoolspikkels en ijzerconcretie werden waargenomen in de greppel.

In geen enkel van deze sporen werd vondstmateriaal aangetroffen en bijgevolg kan er dus geen datering voorzien worden.

Figuur 27. Detail allesporenplan met sporenconcentratie.

Sleuf 2

In sleuf 2 werden 5 sporen geregistreerd. Spoor 12 is het verlengde van de greppel reeds aangetroffen in sleuf 1 (spoor 6).

Verder werd er nog een tweede grachtvormig spoor aangetroffen met een eerder donkergrijze vulling en inclusies van houtskool en baksteen. Deze laatste doen een recentere oorsprong vermoeden dan spoor 6/12.

Spoor 13 vertoont een vulling gelijkaardig aan de paalsporen uit de eerste sleuf.

In spoor 14 werd munitie aangetroffen, het betreft hier dan ook een bomkrater gelinkt aan WOI.

Spoor 15 vertoont een zeer scherpe aflijning en een donkergrijze vulling met een verroeste nagel erin. Dit spoor kunnen we klasseren als zijnde een recent paalgat.

Figuur 28. Spoor 14, bomkrater, in sleuf 2.

Figuur 29. Spoor 15, recent paalgat, in sleuf 2.

Sleuf 3

In sleuf 3 werden slechts 2 sporen geregistreerd, beiden in verband te brengen met WOI. Ze vertoonden immers een donkerbruine tot grijze vulling met zeer veel houtskool en ijzerfragmenten afkomstig van munitie.

Figuur 30. Spoor 17, bomkrater, in sleuf 3.

Sleuf 4

In sleuf 4 werden twee sporen geregistreerd, echter bleken beiden na couperen van recente oorsprong te zijn.

Kijkvenster 1

Ter hoogte van de sporenconcentratie aangetroffen in sleuf 1 werd beslist deze uit te breiden aan de hand van een kijkvenster. Het verlengde van greppel spoor 6 en nog 3 additionele sporen werden aangesneden hierbij. Sporen 18 en 19 zijn mogelijke paalsporen met een verschillende vulling. Spoor 19 heeft een donkergrijze vulling met vrij veel houtskoolbrokjes terwijl spoor 18 opvalt door de aanwezigheid van zeer veel verbrande leem. Mogelijks betreft spoor 19 eveneens een recent paalgat. Spoor 18 werd gecoupeerd en vertoont een komvormige bodem tot een diepte van ongeveer 25 cm. Er kan echter geen datering naar voor geschoven worden voor dit spoor gezien er geen vondstmateriaal werd aangetroffen. Tenslotte werd nog spoor 20 herkend als bomkrater.

Figuur 31. Coupe op spoor 18 in kijkvenster 1.

Kijkvenster 2

Kijkvenster 2 is een uitbreiding van sleuf 4 in zuidelijke richting. Dit kijkvenster leverde echter geen additionele sporen op.

Verstoring

Aan de westelijke zijde van elke sleuf werd een verstoring vastgesteld in de vorm van bouwpuin. Ongeveer de eerste 10 meter van elke sleuf was hierbij verstoord.

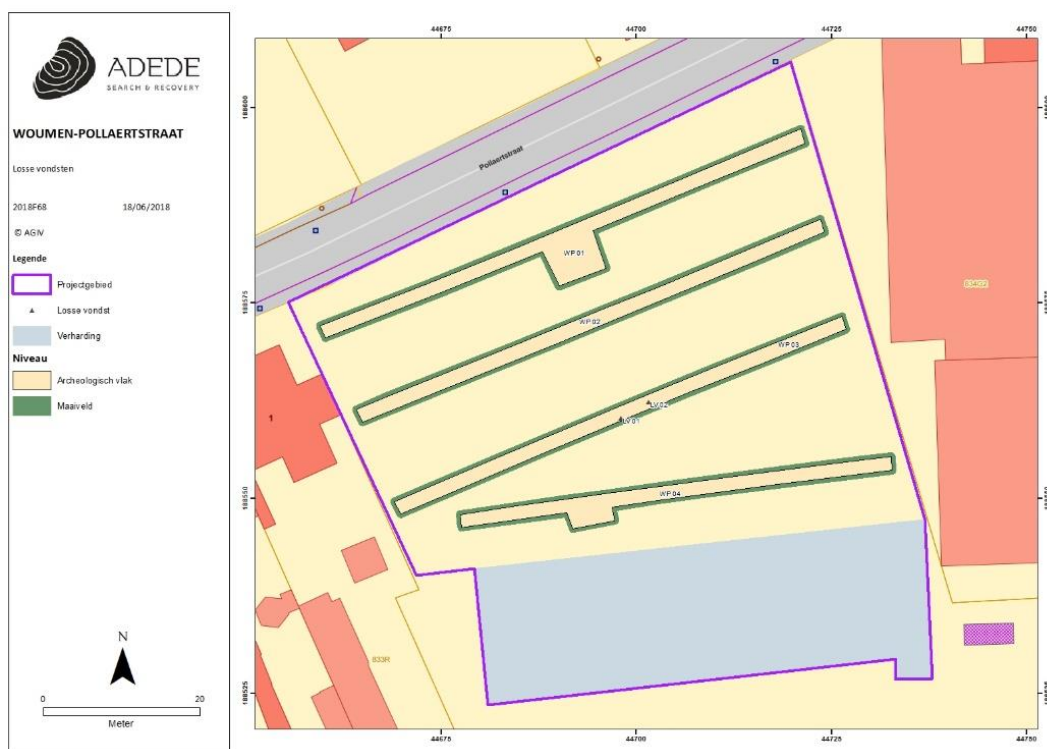

Figuur 32. Verstoring aan westelijk uiteinde sleuven.

4.2.3 Assessment vondsten

4.2.3.1 Losse vondsten

Tijdens het veldwerk werden slechts 2 losse vondsten geregistreerd. Beide werden aangetroffen in werkput 3. Het gaat hierbij om enkele zeer minimale fragmenten bouwmetaal en een fragment (oor) in grijs aardewerk. Deze werden aangetroffen bij het aanleggen van het archeologisch vlak en verschaffen ons dus weinig tot geen verdere informatie.

Figuur 33. Locatie losse vondsten.

5 Besluit

5.1 Besluit gespecialiseerd publiek

Archeologische waardering

Het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem heeft duidelijkheid verschaft omtrent de aan-/of afwezigheid van archeologische sporen in het onderzoeksgebied. Tijdens het veldwerk werden 21 sporen geregistreerd. Van deze sporen zijn 8 sporen geïdentificeerd als zijnde bomkrater of ander recent paalgat/kuil. Slechts 13 sporen zijn dus oudere paalsporen/greppels. Helaas kon een datering niet gegeven worden aan deze vermits geen enkel spoor enig vondstmateriaal opleverde.

De sporen bevinden zich min of meer geconcentreerd in het noorden van het onderzoeksgebied, centraal in sleuf 1. Er werd dan ook beslist tijdens het veldwerk om deze sleuf uit te breiden door middel van een kijkvenster. Dit leverde slechts 2 additionele paalsporen op. De rest van het onderzoeksgebied naar het zuiden toe bevat weinig tot geen archeologische sporen. Dit werd gestaafd door de aanleg van een tweede kijkvenster in het zuiden van het terrein grenzend aan sleuf 4. Bovendien zijn in het westen van het onderzoeksgebied telkens de eerste meters van de sleuven verstoord door bouwpuin.

Het hele onderzoeksgebied leverde slechts 2 losse vondsten op bij de aanleg van het archeologische vlak. Dit feit en de slechts enkele paalsporen die werden aangetroffen, doen ons concluderen dat hier geen sprake is van een archeologische site. Indien er sprake zou kunnen zijn van een archeologische site, dan zou deze zich eventueel ten noorden van het onderzoeksgebied kunnen bevinden.

Potentieel tot kennisvermeerdering

Er werden geen archeologische structuren herkend. Slechts een tiental losse paalsporen werden geregistreerd in het noorden van het onderzoeksgebied. Deze leverden bovendien geen vondstmateriaal op waardoor ze niet gedateerd konden worden. Het zuidelijk deel van het terrein bleek geen archeologisch relevante sporen te bevatten.

Gezien de weinige archeologische relevante sporen die werden aangetroffen tijdens het veldwerk, is het potentieel tot kennisvermeerdering ter hoogte van het onderzoeksgebied zeer gering tot onbestaande. Hierdoor adviseert ADEDE bvba geen verder onderzoek.

6 Bibliografie

Bogemand F., 2005. Legende overzichtskaart Quartairgeologie Vlaanderen, Brussel: Vrije Universiteit Brussel in opdracht van Vlaamse Overheid Dienst Leefmilieu, Natuur en Energie.

Van Ranst E., Sys C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (1:20000), Gent: Laboratorium voor Bodemkunde.

Internetbronnen

<https://cai.onroenderfgoed.be/>

<https://www.diksmuide.be/erfgoed>

<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=verkenner#ModulePage>

www.geopunt.be/kaart

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/122005>

<https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/5218>

7 Lijst van plannen

0001	Projectgebied op topografische kaart.	1/600	digitaal	20/06/2018
0002	Projectgebied op orthofoto uit 2016.	1/600	digitaal	20/06/2018
0003	Projectgebied op GRB kaart, kadastrale informatie.	1/600	digitaal	20/06/2018
0004	Allesporenkaart	1/1	Digitaal	20/06/2018
0005	Hoogtes TAW	1/1	Digitaal	20/06/2018
0006	Coupelijnen	1/1	digitaal	20/06/2018
0007	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m.	1/1500	digitaal	21/06/2018
0008	Projectgebied op Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II, Digitaal terreinmodel, raster 1m (Detail).	1/20000	digitaal	21/06/2018
0009	Projectgebied op de tertiair geologische kaart.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0010	Projectgebied op de quartair geologische kaart.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0011	Projectgebied op de bodemtypekaart.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0012	Projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, opname 2016.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0013	Projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart der Vlaamse gemeenten.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0014	Projectgebied op de landgebruikskaart (bodembebruiksbestand), opname 2001.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0015	Projectgebied op het gewestplan.	1/1500	digitaal	20/06/2018
0016	Projectgebied op kaart van Fricx.	1/30000	analoog	20/06/2018
0017		1/1	digitaal	20/06/2018
0018	Projectgebied op kaart van Ferraris.	1/5000	analoog	20/06/2018
0019	Projectgebied op Atlas der Buurtwegen	1/3000	analoog	20/06/2018
0020	Projectgebied op topografische kaart van Vandermaelen.	1/3000	analoog	20/06/2018
0021	Projectgebied op kaart van Popp.	1/3000	analoog	20/06/2018
0022	Projectgebied op luchtfoto uit 1971.	1/3000	digitaal	20/06/2018
0023	Projectgebied op luchtfoto uit 2013.	1/3000	digitaal	20/06/2018
0024	CAI-locaties ten opzichte van het projectgebied.	1/10000	digitaal	20/06/2018
0025	Locaties profielputten	1/1	digitaal	20/06/2018
0026	Aanduiding aangetroffen munitie	1/1	digitaal	20/06/2018

8 Lijst van figuren

Figuur 1. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m.	11 -
Figuur 2. Situering van het projectgebied op het DHMVII, digitaal terreinmodel 1m (detail).	12 -
Figuur 3. Hoogteprofielen van het projectgebied.	13 -
Figuur 4. Situering van het projectgebied op de tertiair geologische kaart.	15 -
Figuur 5. Situering van het projectgebied op de quartair geologische kaart.	16 -
Figuur 6. Situering van het projectgebied op de bodemtypekaart.	17 -
Figuur 7. Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	18 -
Figuur 8. Situering van het projectgebied op de erosiegevoeligheidskaart.	19 -
Figuur 9. Situering van het projectgebied op het bodemgebruiksbestand.	20 -
Figuur 10. Situering van het projectgebied op het gewestplan.	21 -
Figuur 11. Situering van het projectgebied op de kaart van Fricx.	23 -
Figuur 12. Situering van het projectgebied op de kaart van Ferraris.	24 -
Figuur 13. Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen.	25 -
Figuur 14. Situering van het projectgebied op de kaart van Vandermaelen.	26 -
Figuur 15. Situering van het projectgebied op de kaart van Popp.	27 -
Figuur 16. Situering van het projectgebied op de luchtfoto 1971.	28 -
Figuur 17. Situering van het projectgebied op de luchtfoto 2013.	28 -
Figuur 18. Situering van enkele CAI locaties in de omgeving van het projectgebied.	30 -
Figuur 19. Zicht op de reeds aangelegde parking.	33 -
Figuur 20. Zicht op de grondstockage in het zuiden van het onderzoeksgebied.	33 -
Figuur 21. Overzicht uitgevoerd sleuvenplan.	34 -
Figuur 22. Overzicht allesporenplan.	35 -
Figuur 23. Profiel 4 in werkput 4.	36 -
Figuur 24. Overzicht van de locatie van de bodemprofielen.	37 -
Figuur 25. Spoor 7 in sleuf 1.	38 -
Figuur 26. Coupe op spoor 4 in sleuf 1.	38 -
Figuur 27. Detail allesporenplan met sporenconcentratie.	39 -
Figuur 28. Spoor 14, bomkrater, in sleuf 2.	40 -
Figuur 29. Spoor 15, recent paalgat, in sleuf 2.	40 -
Figuur 30. Spoor 17, bomkrater, in sleuf 3.	41 -
Figuur 31. Coupe op spoor 18 in kijkvenster 1.	42 -
Figuur 32. Verstoring aan westelijk uiteinde sleuven.	43 -
Figuur 33. Locatie losse vondsten.	44 -

9 Sporenlijst

Spoor	WP	Vlak	Afmetingen (cm)			TAW (m)	Vorm	Kleur		Vulling	Inclusies		Interpretatie	Datering
			Lengte	Breedte	Diepte			K1	K2		I1	I2		
0001	1	1	76	27			Rond	Grijs	Dbr	LZ	HK		Paalspoor met kern en insteek	
0002	1	1	40	33			Rond	Grijs		LZ	HK		Paalspoor	
0003	1	1	77	57			ORM	Grijs		LZ	HK		Paalspoor	
0004	1	1	64	60			Rond	Grijs		LZ	HK		Paalspoor, gecoupeerd	
0005	1	1	106	60			ORM	Grijs	Dbr	LZ	HK		Paalspoor	
0006	1	1	180	120			Drlp	Grijs		LZ	Fe		Greppel	
0007	1	1	60	50			ORM	Grijs		LZ	HK		Paalspoor	
0008	1	1	90	90			ORM	Grijs		LZ	HK		Paalspoor	
0009	1	1	67	54			RH	Grijs		LZ	HK		Paalspoor	
0010	1	1	110	74			ORM	Lgr	Beige	LZ	HK		Paalspoor of natuurlijk?	
0011	2	1	180	160			Drlp	Dgrijs	Bruin	LZ	HK	Fe, BS	Greppel	
0012	2	1	180	100			Drlp	Grijs		LZ	Fe		Greppel idem aan S6	
0013	2	1	40	30			Rond	Lbr	Lgrijs	LZ			Paalspoor of natuurlijk?	
0014	2	1	120	84			Rond	Dbr	Grijs	LZ	Fe	HK	Bomkrater met munitie en schrapnels	
0015	2	1	26	24			Rond	Dgrijs		LZ	Fe	HK	Recent paalgat	
0016	3	1	180	130			ORM	Dgrijs	zwart	LZ	Fe	HK	Bomkrater	
0017	3	1	180	110			Drlp	Dgrijs	zwart	LZ	Fe	HK	Bomkrater met schrapnels	
0018	KV1	1	70	51			ORM	Dgrijs	Oranje	LZ	VBL	HK	Paalspoor, gecoupeerd	
0019	KV1	1	52	40			RH	Dgrijs		LZ	HK		Recent paalgat?	
0020	KV1	1	70	70			Rond	Dgrijs	Bruin	LZ	Fe	HK	Bomkrater	
0021	4	1	20	20			Rond	Dgrijs		LZ	Fe	HK	Recent paalgat, gecoupeerd	
0022	4	1	70	60			ORM	Dgrijs	Bruin	LZ	HK	Fe	Recente kuil, gecoupeerd	

10 Fotolijst

N°	Spoor/sporen	WP	Vlak	Wind- richting	Aard		Omschrijving/extra info	Datum
					Vlak	Profiel		
0001	OV	1	1	NO				08/06/2018
0002	S1	1	1	N				08/06/2018
0003	S2/S3	1	1	NO				08/06/2018
0004	S4	1	1	NO				08/06/2018
0005	S5	1	1	Z				08/06/2018
0006	S6	1	1	O				08/06/2018
0007	S7	1	1	Z				08/06/2018
0008	S8	1	1	Z				08/06/2018
0009	S9	1	1	N				08/06/2018
0010	S10	1	1	N				08/06/2018
0011	PR01	1	1	Z				08/06/2018
0012	OV	2	1	O				08/06/2018
0013	S11	2	1	W				08/06/2018
0014	S12	2	1	NO				08/06/2018
0015	PR02	2	1	NW				08/06/2018
0016	S13	2	1	O				08/06/2018
0017	S14	2	1	ZO				08/06/2018
0018	S15	2	1	O				08/06/2018
0019	OV	3	1	O				08/06/2018
0020	S16	3	1	O				08/06/2018
0021	S17	3	1	O				08/06/2018
0022	PR03	3	1	N				08/06/2018
0023	OV	KV01	1	O				08/06/2018
0024	S4	KV01	1	O				08/06/2018

0025	S5	KV01	1	O				08/06/2018
0026	S18	KV01	1	O				08/06/2018
0027	S19	KV01	1	W				08/06/2018
0028	S6	KV01	1	Z				08/06/2018
0029	S20	KV01	1	Z				08/06/2018
0030	S4 CP	KV01	1	Z				08/06/2018
0031	S18 CP	KV01	1	W				08/06/2018
0032	PR04	4	1	NW				12/06/2018
0033	S21	4	1	N				12/06/2018
0034	OV KV02	4	1	O				12/06/2018

11 Vondstenlijst

Inventarisnr.	WP	Spoor	Vlak	Kwadrant	Profiel	Laag	Materiaalcategorie	Aantal	Datering	Beschrijving
0001	3	/	1				bouwmateriaal	4		stukjes bouwmateriaal
0002	3	/	1				aardewerk	1		oor

12 Plannen

